

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Кафедра «Безпека праці і навколишнього середовища»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри безпеки праці і навколишнього середовища _____
(назва кафедри)

_____ **Березуцький В.В.** _____
(підпис) (ініціали та прізвище)

«_____» _____ 20 _____ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Психологія праці та її безпека»

рівень вищої освіти - перший (бакалаврський)

галузь знань _____ **26 «Цивільна безпека»** _____
(шифр і назва)

спеціальність _____ **263 «Цивільна безпека»** _____
(шифр і назва)

освітня програма - _____ **Охорона праці** _____
(шифр і назва)

вид дисципліни _____ **професійна підготовка** _____
(загальна підготовка / професійна підготовка)

форма навчання _____ **денна** _____
(денна / заочна)

Харків – 2021 рік

ЛИСТ ЗАТВЕРДЖЕННЯ

Робоча програма з навчальної дисципліни –

Психологія праці та її безпека

(назва дисципліни)

Розробники:

Доцент, к.п.н., доцент

(посада, науковий ступінь та вчене звання)

Наталія МОВМИГА

(підпис)

(ім'я та прізвище)

(посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

(ім'я та прізвище)

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри

Безпека праці і навколишнього середовища

(назва кафедри)

Протокол від « 31 » 08 2021 року № 1

Завідувач кафедри Безпека праці і навколишнього середовища

(назва кафедри)

_____ Вячеслав БЕРЕЗУЦЬКИЙ

(підпис)

(ім'я та прізвище)

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Шифр та назва спеціальності	ПІБ Гаранта ОП	Підпис
263 «Цивільна безпека»	Проф. Васьковець Л.А.	

Голова групи забезпечення спеціальності _____ Вячеслав БЕРЕЗУЦЬКИЙ

«_____» _____ 20__ р.

ЛИСТ ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Дата засідання кафедри-розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Гарант освітньої програми

МЕТА, КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення даної навчальної дисципліни є оволодіння студентами системою знань про особливості застосування психології в професійній діяльності. Навчальна дисципліна «Психологія праці та безпеки» дозволяє сформувати у студентів сучасну систему спеціальних знань щодо основних закономірностей та механізмів функціонування психіки людини у процесі професійної діяльності, що є необхідним для роботи із людьми на виробництві, систему знань про особливості професійної та соціально-психологічної адаптації молодого фахівця, специфіки організаторської діяльності керівника.

Основна мета та завдання курсу полягають в оволодінні студентами теоретичними та практичними знаннями та загальними положеннями, цілями та методами «Психології праці та її безпеки», застосуванням цих знань в роботі фахівця - інженера з охорони праці.

Компетентності дисципліни:

Загальні компетентності

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 6 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7 Навички міжособистісної взаємодії

ЗК 8 Здатність працювати як в команді, так і автономно.

ЗК 9 Навики здійснення безпечної діяльності.

Фахові компетентності

ФК 1 Усвідомлення функцій держави, форм реалізації цих функцій, правових основ цивільного захисту, охорони праці; дотримання основних принципів здійснення цивільного захисту та державної політики з питань охорони праці.

ФК 3 Здатність до застосовування тенденцій розвитку техніки і технології захисту людини, матеріальних цінностей і довкілля від небезпек техногенного і природного характеру та обґрунтованого вибору засобів та систем захисту людини і довкілля від небезпек.

ФК 7 Здатність обґрунтовано обирати та застосовувати методи визначення та контролю фактичних рівнів негативного впливу вражаючих чинників джерел надзвичайних ситуацій на людину і довкілля.

ФК 8 Здатність до аналізу й оцінювання потенційної небезпеки об'єктів, технологічних процесів та виробничого устаткування для людини й навколишнього середовища.

ФК 10 Здатність обґрунтовувати та розробляти заходи, спрямовані на запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, захист населення і територій від надзвичайних ситуацій, забезпечення безпечної праці та запобігання виникненню нещасних випадків і професійних захворювань.

ФК 11 Здатність прогнозувати і оцінювати обстановку в зоні надзвичайної ситуації (аварії) та тактичні можливості підрозділів, що залучаються до ліквідування надзвичайної ситуації (аварії).

ФК 12 Здатність до проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у разі їх виникнення.

ФК 14 Готовність до застосовування та експлуатації технічних систем захисту, засобів індивідуального та колективного захисту людини від негативного впливу небезпечних чинників надзвичайної ситуації, дії небезпечних і шкідливих виробничих чинників.

ФК 15 Здатність до організації безпечної експлуатації техніки, устаткування, спорядження у сфері професійної діяльності, створення безпечних і здорових умов праці.

ФК 16 Здатність організовувати та проводити навчання працівників підприємств, установ та організацій і населення до дій в умовах надзвичайних ситуацій.

Результати навчання:

ПРН 2 Володіти культурою мислення, технологією освоєння соціального досвіду на рівні, необхідному для професійної діяльності.

ПРН 3 Аналізувати суспільні явища й процеси на рівні, необхідному для професійної діяльності, знати нормативно-правові засади забезпечення цивільного захисту, охорони праці, питання нормативного регулювання забезпечення заходів у сфері цивільного захисту та техногенної безпеки об'єктів і територій.

ПРН 4 Застосовувати отримані знання правових основ цивільного захисту, охорони праці у практичній діяльності.

ПРН 6 Пояснювати процеси впливу шкідливих і небезпечних чинників, що виникають у разі небезпечної події; застосовувати теорії захисту населення, території та навколишнього природного середовища від вражаючих чинників джерел надзвичайних ситуацій, необхідні для здійснення професійної діяльності знання математичних та природничих наук.

ПРН 7 Обирати оптимальні заходи і засоби, спрямовані на зменшення професійного ризику, захист населення, запобігання надзвичайним ситуаціям.

ПРН 8 Передбачати екологічно-збалансовану діяльність, необхідний рівень індивідуальної безпеки та психічного здоров'я у разі виникнення типових небезпечних подій.

ПРН 11 Визначати фізичні, хімічні, біологічні та психофізіологічні шкідливі виробничі чинники та аналізувати безпечність виробничого устаткування.

ПРН 19 Аналізувати і обґрунтовувати інженерно-технічні та організаційні заходи щодо цивільного захисту, техногенної та промислової безпеки на об'єктах та територіях.

ПРН 21 Організовувати та проводити навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, заняття з особовим складом підрозділу; доносити до фахівців і нефаківців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід у сфері професійної діяльності.

Курс «Психологія праці та її безпека» базується на знаннях, які одержанні студентами при вивченні соціально-економічних, загальнонаукових та професійно-орієнтованих дисциплін.

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Попередні дисципліни:	Наступні дисципліни:
Основи професійної безпеки та здоров'я людини	Фізіологія людини
Промислова екологія та гігієна праці	Атестація робочих місць за умовами праці
Розслідування, облік та аналіз нещасних випадків, професійних захворювань та аварій	Організація наглядової діяльності та аудит в галузі охорони праці
Виробнича санітарія	Ергономіка
Профілактика виробничого травматизму та професійних захворювань	

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(розподіл навчального часу за семестрами та видами навчальних занять)

Семестр	Загальний обсяг (годин) / кредитів ECTS	З них		За видами аудиторних занять (годин)			Індивідуальні завдання студентів (КП, КР, РГ, Р, РЕ)	Поточний контроль	Семестровий контроль	
		Аудиторні заняття (годин)	Самостійна робота (годин)	Лекції	Лабораторні заняття	Практичні заняття, семінари			Контрольні роботи (кількість робіт)	Залік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
8	150	50	100	30		20	20			+

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до загального обсягу складає
33,3 (%):

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п.	Види навчальних занять (Л, ЛЗ, ПЗ, СР)	Кількість годин	Номер семестру (якщо дисципліна викладається у декількох семестрах). Назви змістових модулів. Найменування тем та питань кожного заняття. Завдання на самостійну роботу.	Рекомендована література (базова, допоміжна)
1	2	3	4	5
1	Л	2	<p><u>Тема 1.</u> «Психологія праці та безпеки».</p> <p>Безпека. Психологія безпеки. Основні психологічні стани людини - безпека та небезпека. Предметом психології праці та безпеки є психологічні особливості діяльності людини в трудових умовах в аспектах: становлення його як професіонала, професійна орієнтація та самовизначення, мотивація трудового процесу, механізм трудового досвіду, якість праці, адаптація людини до трудових умов. Групи психічних регуляторів праці. Управлінська дія психологічної науки. Вплив психології праці на виробництво. Вивчення діяльності людини в умовах виробництва дозволяє не тільки збагачувати теоретичну базу психології праці, але й вникати в практичну діяльність підприємства і вносити корективи в безпосередню трудову діяльність співробітників.</p>	[1-15]
2	Л	1	<p><u>ТЕМА 2.</u> «Історія виникнення та розвитку психології праці, як самостійної науки».</p> <p>Науки, на основі яких формувалася психологія праці. Час формування та становлення психології праці. Початкові інтереси психології праці. Питання професійного відбору на перших порах - головні завдання психології праці. Вироблення критеріїв прийому на роботу, аналіз відмінностей в продуктивності праці у працівників з приблизно однаковими знаннями, вміннями та навичками, але з різною віддачею і залученням в процес виробництва (здібності).</p>	[1-15]
3	ПЗ	2	<p>Тестові завдання: вивчення змістовних характеристик ідентичності особи. Визначення схильності до ризику.</p>	[16-18]
4	Л	1	<p>Методи психології праці. Не експериментальні методи. Аналіз робочих документів. Зовнішнє (безпосереднє) спостереження; додаткові прийоми і методи зовнішнього спостереження: фотографія робочого дня, хронометраж, аналіз продуктів трудової діяльності. Самоспостереження (внутрішнє). Форми самоспостереження в психології праці: самозвіт професіонала і включене спостереження (трудоий</p>	[1-15]

5	ПЗ	2	метод). Опитні методи. Усне опитування (бесіда, інтерв'ю), письмове опитування (анкетування). Метод експертної оцінки і його різновиду : метод узагальнення незалежних характеристик, метод критичних інцидентів. Метод анамнезу. Експериментальні методи. Лабораторний і природний експеримент в психології праці. Тести в психології праці. Метод професіографії. Місце психології праці в системі наук і її основні методологічні принципи. 2.Опросник професійної готовності (ОПГ). Психологічний аналіз професій - Дж. Холланда типологічний опросник.	[16-18]
6	Л	2	<u>РОЗДІЛ 2. Психологія професійної діяльності</u> ТЕМА 3. «Поняття професійної діяльності і її психологічна структура». Поняття професійної діяльності. Специфічні ознаки діяльності: продуктивність (результативність), осознаваність. Загальнопсихологічні властивості діяльності : предметність, адаптивність, системність. Зовнішній і внутрішній плани діяльності. Предмет праці. Засоби праці. Умови праці. Психологічна структура професійної діяльності. Структурно-морфологічна парадигма психологічного аналізу діяльності. Функціонально-динамічна парадигма психологічного аналізу діяльності.	[1-15]
7	ПЗ	2	Тестові завдання за темою "Психологічні механізми формування діяльності": адаптивність, локус-контроль.	[16-18]
8	Л	2	ТЕМА 4. «Основні типи і види професійної діяльності». Основні типи і види професійної діяльності. Трудова, ігрова, учбова діяльності. Індивідуальна і спільна діяльності. Типи професійної діяльності : людина - техніка, людина - людина, людина - природа, людина - знак, людина - художній образ. Виконавська і управлінська (організаційна) діяльність. Поняття виду і типу професійної діяльності. Психологічна специфіка операторської діяльності. Психологічна специфіка управлінської діяльності. Психологічна структура спільної діяльності.	[1-15]
9	Л	2	ТЕМА 5. « Психологічні механізми формування діяльності». Психологічні механізми формування діяльності. Поняття дії. Загальні ознаки дії. Класифікація дій. Класифікація дій трудової діяльності відповідно до цілей: орієнтовні, виконавські, коригувальні, завершаючи. Дія. Операція. Рух. Формування професійних умінь і навичок. Навичка. Уміння. Формування рухової навички (Н.А.Бернштейн).	[1-15]
10	ПЗ	2	Тестові завдання за темою 7 "Когнітивні процеси в професійній діяльності: тип мислення, увага	

			(коректурна проба), когнітивний стиль діяльності.	
11	Л	2	ТЕМА 6. «Основні психофізіологічні характеристики трудової діяльності». Основні психофізіологічні характеристики трудової діяльності. Фізична і розумова праця. Напруженість і тяжкість праці. Форми трудової діяльності : 1) форми праці, що вимагають значної м'язової активності; 2) форми механізованої праці; 3) форми праці, пов'язаної з напівавтоматичним і автоматичним виробництвом; 4) форми групової праці; 5) форм праці, пов'язаних з дистанційним управлінням; 6) форм інтелектуальної праці. Методи оцінки тяжкості і напруженості праці.	[1-15]
12	Л	2	<u>РОЗДІЛ 3. Психологія суб'єкта професійної діяльності</u> ТЕМА 7. «Когнітивні процеси в професійній діяльності». Сенсорно-перцептивна сфера. Сенситивність. Рівень чутливості аналізаторів. Компенсація. Сприйняття, його роль і особливості в різних видах професійної діяльності. Загальна характеристика уваги і його значення в професійній діяльності. Загальна характеристика пам'яті, представлення, уяви, їх значення в професійній діяльності. Мислення як центральний пізнавальний процес в трудовій діяльності. Взаємозв'язок і єдність різних видів мислення в професійній діяльності: теоретичного і практичного, наочно-дієвого, образного і понятійного.	[1-15]
13	Л	2	ТЕМА 8. «Регулятивні процеси в професійній діяльності». Загальні психологічні характеристики і особливості регулятивних процесів. Целеобразование. Планування. Прогнозування. Антиципация. Процес ухвалення рішення. Основні етапи ухвалення рішення. Результативна сторона процесів ухвалення рішення. Самоконтроль. Корекція. Тестові завдання за темою "Поняття професійно важливих якостей діяльності": комунікативні властивості, модальність.	[1-15]
14	Л	2	ТЕМА 9. «Поняття професійно важливих якостей діяльності». Поняття професійно важливих якостей. Структура професійної придатності : абсолютні ПВК; відносні ПВК; мотиваційна готовність; анти-ПВК. Формування системи професійно важливих якостей. Що ведуть і базові професійно важливі якості. Індекси, вживані для вивчення систем професійно важливих якостей. Професійно важливі якості продуктивності і якості. Професійно важливі якості освоєння діяльності і виконання діяльності.	
15	Л	2	ТЕМА 10. «Функціональні стани суб'єкта праці». Загальна характеристика функціональних станів.	

			Показники функціональних станів. Формування функціонального стану. Структура функціонального стану. Класифікація функціональних станів. Стомлення. Причини стомлення. Види стомлення. Монотонія. Психологічний стрес. Загальне уявлення про психологічний стрес. Когнітивна теорія стресу. Психологічна готовність до діяльності. Тривала готовність і тимчасовий стан готовності. Структура стану психологічної готовності. Процес формування стану психологічної готовності. Прийоми управління функціональними станами. Способи підтримки працездатності. Основні напрями індивідуальної профілактики і корекції несприятливих функціональних станів.	
16	ПЗ	2	Тестові завдання за темою 10 "Функціональні стани суб'єкта праці": тест САН, стрес.	[16-18]
17	Л	2	ТЕМА 11. «Емоційно-вольових і мотиваційних процесів в трудовій діяльності». Емоції і воля, їх значення і місце в трудовій діяльності. Мотиви трудової діяльності. Змістовні і процесуальні теорії мотивації. Полімотивованість трудової діяльності. Оптимізація мотиваційного потенціалу професійної діяльності. Методи дослідження мотивів професійної діяльності.	[1-15]
18	Л	2	ТЕМА 12. «Індивідуальний стиль діяльності». Поняття стилю діяльності. Співвідношення стилю діяльності і здібностей. Види стилів діяльності. Структура стилю діяльності. Шляхи і механізми формування стилю діяльності. Стиль діяльності і її ефективність.	[1-15]
19	ПЗ	2	Тестові завдання за темою "Емоційно-вольових і мотиваційних процесів в трудовій діяльності": Тестові завдання - вольові якості особистості, впевненість у собі, мотиваційна структура особистості, мотивація досягнень.	[16-18]
20	Л	2	ТЕМА 13. «Соціально-психологічні стосунки у трудовому колективі» Соціальні потреби. Потреби в приналежності до спільності (необхідність знаходитися поруч з людьми, бути визнаним і прийнятим ними), потреби поваги (компетентність, досягнення успіхів, визнання, авторитет) і інші. Основні функції соціальних потреб. Колективний суб'єкт трудової діяльності. Професійні конфлікти.	[1-15]
21	ПЗ	2	Тестові завдання за темою "Індивідуальний стиль діяльності": копінг стратегії та копінг механізми, Томас конфлікти.	[16-18]
22	Л	2	ТЕМА 14. «Розвиток особистості професіонала». Професіоналізація суб'єкта праці. Основні стадії	[1-15]

			<p>професіоналізації. Прогресивна стадія професійного становлення особи. Формування мотивів професійної діяльності. Формування професійних знань і представлень. Формування професійно важливих якостей особи. Етапи формування професійних здібностей. Регресивна стадія професійного становлення особи. Професійна деформація особи. Прояв професійної деформації в мотиваційній сфері. Прояв професійної деформації в пізнавальній сфері. Професійна деформація особових характеристик. Синдром емоційного вигорання. Вікові і біографічні кризи. Стадії розвитку людини як суб'єкта праці.</p>	
23	ПЗ	2	Тестові завдання за темою "Розвиток особистості професіонала": Методика вивчення чинників привабливості професії. Визначення професійного напрямку особистості. Якорь кар'єри.	[16-18]
24	Л	2	<p><u>РОЗДІЛ 4. Прикладна психологія праці</u> ТЕМА 15. «Психологічний аналіз професії». Цілі і завдання психологічного аналізу професії. Професіографія. Професіограма. Трудограма. Психограма. Основи психологічного опису професії. Методи психологічного аналізу професії. Психограма професії. Професійно значимі властивості. Професіограма інженера з охорони праці.</p>	[1-15]
25	Л	2	<p>ТЕМА 16. «Професійна орієнтація, професійне навчання і професійний відбір». Цілі і завдання профорієнтації. Форми професійної орієнтації: професійна просвіта; професійна консультація. Принципи класифікації професій. Актуальність проблеми професійного навчання. Поняття професійного навчання. Формування професійних знань, умінь, навичок. Чинники, що впливають на професійну підготовку. Методи навчання. Професійний відбір. Професійна придатність. Абсолютна профпридатність. Відносна профпридатність. Методи діагностики професійних здібностей і інших професійно значимих якостей особи.</p>	[1-15]
	СРС	4	Професіограма. Складання психограми та трудограми. Аналіз.	[1,6,11]
Разом (годин)		50		

Примітки

1. Номер семестру вказують, якщо дисципліна викладається у декількох семестрах.
2. У показнику «Разом (годин)» кількість годин буде відрізнятися від загальної кількості аудиторних годин на кількість годин, що відведена на вивчення тем та питань, які вивчаються студентом самостійно (п. 3 додатку 8).
3. У графі 5 вказується номер відповідно до Додатку 14.

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва видів самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання лекційного матеріалу	30
2	Підготовка до практичних(лабораторних, семінарських) занять	20
3	Самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються на лекційних заняттях	20
4	Виконання індивідуального контрольного завдання: Професіографування, модель фахівця	20
5	Інші види самостійної роботи: Підготовка матеріалів з самостійного дослідження з професіографування	10
	Разом	100

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

№ з/п	Назва індивідуального завдання та (або) його розділів	Терміни виконання (на якому тижні)
	<p style="text-align: center;">ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методи психології праці і їх класифікація. 2. Загальні та специфічні ознаки професійної діяльності. 3. Трудова, ігрова, учбова діяльності людини. 4. Роль когнітивних механізмів формування діяльності фахівця з охорони праці: сприйняття, увага, мислення, увага та ін. 5. Регулятивні механізми формування діяльності фахівця з охорони праці: цілі, рішення, прогнозування. 6. Важливі комунікативні процеси трудової діяльності фахівця з охорони праці. 7. Конфлікти в трудовому колективі. 8. Мотивація трудової діяльності як функція управління охороною праці. 9. ПВК та анти-ПВК фахівця з охорони праці. 10. Психофізіологічні характеристики трудової діяльності. 11. Функціональні стани суб'єкта праці. 12. Роль емоційних процесів в професійній діяльності. 13. Роль вольових процесів в професійній діяльності. 14. Особливості психологічних стосунків в трудовому колективі. 15. Задатки та здібності в формуванні особистості професіонала. 16. Формування здібностей в становлення професіонала з охорони праці. 17. Професійна деформація фахівця з охорони праці. 18. Професійна деформація особових характеристик фахівця з охорони праці. 19. Психологічний аналіз професії фахівця з охорони праці. 20. Психо-фізіологічні причини нещасних випадків на виробництві. 21. Роль психології праці в формуванні безпечної професійної поведінки. 22. Умови праці фахівця з охорони праці. 23. Психологічні характеристики умов праці фахівця з охорони праці. 24. Актуальність проблеми професійного навчання. Особливості професійної підготовки фахівця з охорони праці. 25. Особливості професійної придатності та професійного відбору фахівців галузі. 26. Професійні знання, уміння та навички фахівця з охорони праці. 	<p>Із 1-8 теми завдань до 9 тижня.</p> <p>Із 9-16 теми завдань до 15 тижня.</p> <p>Виконання у вигляді рефератів.</p>

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

(надається опис методів навчання)

Метод навчання – спосіб спільної, структурованої діяльності викладачів та студентів, спрямованої досягнення цілей, означених галузевими (та вищих навчальних закладів) стандартами підготовки фахівців. Методи навчання утворюють підсистему педагогічної технології і мають досить складну будову. Вони не можуть аналізуватися ізольовано і перебувають у взаємозв'язку з іншими компонентами методичної системи (цілями, змістом, формами, засобами навчання).

Найчастіше методи навчання класифікують за такими ознаками:

- а) джерелом отримання повідомлень (словесні, наочні, практичні);
- б) логікою організації процесу навчання (індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні, традуктивні);
- в) рівнем самостійно-пізнавальної діяльності та креативності студентів (пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемно-пошукові, частково пошукові, евристичні (дослідницькі)).

При вивченні дисципліни за джерелом отримання повідомлень використовується словесний метод навчання у вигляді лекції; наочний метод шляхом ілюстрування (малюнки, схеми) та демонстрування (технічні прилади, установки); практичні роботи відображають практичний метод. За логікою організації процесу навчання застосовується індуктивний метод та за рівнем самостійно-пізнавальної діяльності та креативності студентів пояснювально-ілюстративний метод.

При пояснювально-ілюстративному методі, студенти, що навчаються одержують знання на лекції, з учбової або методичної літератури в "готовому" вигляді. Сприймаючи і осмислюючи факти, оцінки, висновки, студенти залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення. У вузі даний метод знаходить найширше застосування для передачі великого масиву інформації. Це дозволяє студентам застосовувати усі форми освоєння матеріалу, що підвищує ефективність роботи у аудиторії.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль реалізується у формі опитування на лекціях, виступів на практичних заняттях, виконання індивідуальних завдань, проведення контрольних робіт, ректорських контрольних робіт тощо.

Контроль складової робочої програми, яка освоюється під час самостійної роботи студента, проводиться:

- з лекційного матеріалу – шляхом перевірки конспектів, тестування за змістовними модулями (на 9 та 15 тижнях);
- з практичних, індивідуальних занять – за допомогою перевірки виконаних завдань, реферату за обраною темою.

Семестровий контроль проводиться у формі заліку (з оцінкою) або екзамену відповідно до навчального плану в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою та у терміни, встановлені навчальним планом.

Семестровий контроль може проводитися в усній формі по екзаменаційних білетах або в письмовій формі за контрольними завданнями. Можливе поєднання різних форм контролю.

Результати поточного контролю (поточна успішність) можуть враховуватись як допоміжна інформація для виставлення оцінки з даної дисципліни.

Студент вважається допущеним до семестрового екзамену з навчальної дисципліни за умови повного відпрацювання усіх практичних занять, та виконання індивідуальних завдань СРС, передбачених навчальною програмою з дисципліни.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ, ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА УМІНЬ (НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS)

Таблиця 1. Розподіл балів для оцінювання поточної успішності студента

Поточне тестування та самостійна робота												Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2							
T1.1	T1.2	T1.3	T1.4	T1.5	T2.1	T2.2	T2.3	T2.4	T2.5	T2.6	T2.7	
10	10	10	10	10	5	10	10	5	5	5	10	100

T1, T2, ... – номери тем змістових модулів.

Розподіл балів відповідно до тем змістовних модулів:

Аудиторні заняття (80%): Л (50%) – форма контролю – тестування;

ЛР та ПЗ (30%) – звіти, щодо виконання робіт;

Поза аудиторні роботи студента (20%): СРС (РЕ, тільки з індивідуальними завданнями, 2 теми (2 змістовних модулів).

Таким чином, розподіл тем із кількістю балів 10 (із СРС): Л-5, ЛР – 1,5; ПЗ – 1,5; СРС – 2.

Таким чином, розподіл тем із кількістю балів 10 (із СРС): Л-5, ЛР – 2,5; ПЗ – 2,5.

Таким чином, розподіл тем із кількістю балів 5 (із СРС): Л-2,5, ЛР – 1,25; ПЗ – 1,25.

Критерії та система оцінювання знань та вмінь студентів.

Згідно основних положень ЄКТС, під **системою оцінювання** слід розуміти сукупність методів (письмові, усні і практичні тести, екзамени, проекти, тощо), що використовуються при оцінюванні досягнень особами, що навчаються, очікуваних результатів навчання.

Успішне оцінювання результатів навчання є передумовою присвоєння кредитів особі, що навчається. Тому твердження про результати вивчення компонентів програм завжди повинні супроводжуватися зрозумілими та відповідними **критеріями оцінювання** для присвоєння кредитів. Це дає можливість стверджувати, чи отримала особа, що навчається, необхідні знання, розуміння, компетенції.

Критерії оцінювання – це описи того, що як очікується, має зробити особа, яка навчається, щоб продемонструвати досягнення результату навчання.

Основними концептуальними положеннями системи оцінювання знань та вмінь студентів є:

1. Підвищення якості підготовки і конкурентоспроможності фахівців за рахунок стимулювання самостійної та систематичної роботи студентів протягом навчального семестру, встановлення постійного зворотного зв'язку викладачів з кожним студентом та своєчасного коригування його навчальної діяльності.

2. Підвищення об'єктивності оцінювання знань студентів відбувається за рахунок контролю протягом семестру із використанням 100 бальної шкали (табл. 2). Оцінки обов'язково переводять у національну шкалу (з виставленням державної семестрової оцінки „відмінно”, „добре”, „задовільно” чи „незадовільно”) та у шкалу ECTS (A, B, C, D, E, FX, F).

Таблиця 2 – Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ECTS

Рейтингова Оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90-100	A	Відмінно	<ul style="list-style-type: none">- Глибоке знання навчального матеріалу модуля, що містяться в основних і додаткових літературних джерелах;- вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку;- вміння проводити теоретичні розрахунки;- відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно послідовні;- вміння вирішувати складні практичні задачі.	Відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82-89	B	Добре	<ul style="list-style-type: none">- Глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу, що передбачений модулем;- вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки;- вміння вирішувати складні	Відповіді на запитання містять певні неточності;

			практичні задачі.	
75-81	С	Добре	<ul style="list-style-type: none"> - Міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; - вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; - вміння вирішувати практичні задачі. 	<ul style="list-style-type: none"> - невміння використовувати теоретичні знання для вирішення складних практичних задач.
64-74	Д	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> - Знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; - вміння вирішувати прості практичні задачі. 	<ul style="list-style-type: none"> Невміння давати аргументовані відповіді на запитання; - невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; - невміння вирішувати складні практичні задачі.
60-63	Е	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> - Знання основних фундаментальних положень матеріалу модуля, - вміння вирішувати найпростіші практичні задачі. 	<ul style="list-style-type: none"> Незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу модуля; - невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; - невміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач
35-59	FX (потрібне додаткове вивчення)	Незадовільно	<ul style="list-style-type: none"> Додаткове вивчення матеріалу модуля може бути виконане в терміни, що передбачені навчальним планом. 	<ul style="list-style-type: none"> Незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу модуля; - істотні помилки у відповідях на запитання; - невміння розв'язувати прості практичні задачі.
1-34	F (потрібне повторне вивчення)	Незадовільно	-	<ul style="list-style-type: none"> - Повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу модуля; - істотні помилки у відповідях на запитання; -незнання основних фундаментальних положень; - невміння орієнтуватися під час розв'язання простих практичних задач

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(надається перелік складових навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни та посилання на сайт, де вони розташовані)

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література

1	Бодров В. А. Психологічні основи професіознавства / / Психологія: Підручник для гуманітарних вузів / Під ред. В.Н. Дружиніна. СПб., 2001.
2	Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник / за ред. проф. Березуцького. - Харків: Факт, 2005 - 384 с.
3	Основи охорони праці: Навчальний посібник: \ За ред. проф. В.В. Березуцького. - Харків: Факт, 2005. - 480 с.
4	Практикум з курсу «Безпека життєдіяльності» : для студентів вищих навчальних закладів / за ред. проф. Березуцького. - Харків: Факт, 2005 - 168 с.
5	Карпов А.В. та ін Психологія праці: Підручник для вузів. М., 2004.
6	Котик М.Л. Психологія та безпека. - 3-е изд. - Таллінн: Валгус, 1989 - 408 с.
7	Носкова О. Г. Психологія праці: Навчальний посібник. М.: Академія, 2004.
8	Пряжников Н.С., Пряжникова Є. Ю. Психологія праці та людської гідності. М.: Академія, 2001.
9	Практикум з психології професійної діяльності та менеджменту: Учеб.пособие, 2е вид. / За ред. Г.С.Никифорова, М.А.Дмітрієвої, .М.Снеткова.- СПб.: Вид-во С-Петербур.ун-ту, 2001..
10	Морозов С.М., Музичко Л.В., Тімакова А.В. Психодіагностика: тести. Методика та практики застосування: Навч.-метод. посібник / Київський національний ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2004. – 221с.
11	Мовмига Н.Є «Професіографічний аналіз професійної діяльності фахівця з охорони праці». Методичні вказівки к виконанню контрольного завдання з курсу "Психологія праці та безпеки" / за ред. Березуцького В.В. / НТУ "ХП". – Харків., 2017. – 45с.

Допоміжна література

12	Ільїн. Є. П. Мотивація і мотиви. М., 2000.
13	Леонтьєв А. Н. Діяльність, свідомість, особистість. М., 1975.
14	Кокуріна І. Г. Методика вивчення трудової мотивації. М., 1990.
15	Никифоров Г. С. Самоконтроль людини. Л., 1990.
16	Х'елл Л., Зіглер Д. Теорії особистості. СПб., 1998.
17	Шадриков В. Д. Психологія діяльності і здібності людини. М., 1996.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

(перелік інформаційних ресурсів)

10. Электронный ресурс, доступ:

<http://sites.kpi.kharkov.ua/SafetyOfLiving/Htm/Metrazr.htm>